

Спілка економістів України
Академія економічних наук України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені
М. І. Долишнього Національної академії наук України»

**Модернізація механізмів управління
сталим просторовим розвитком:
теорія та реалізація**

Колективна монографія

Наукова бібліотека
ім. М. Максимовича
КНУ
ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

1702123

н-1 - контрольний примірник Ц 70.00

Рівне - 2015

УДК 332.146.2:338.24
ББК 65:050.912

*Рекомендовано вченою радою Національного університету
водного господарства та природокористування
(протокол № 13 від 27 листопада 2015 р.).*

*Рекомендовано вченою радою Державної установи «Інститут регіональних
досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України
(протокол № 11 від 08 грудня 2015 р.).*

Відповідальний редактор:

В. І. Павлов, доктор економічних наук, професор, академік АЕН України,
заслужений економіст України, віце-президент Спільки економістів України.

Рецензенти:

Кравців В.С., доктор економічних наук, професор, директор Державна установа
«Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»,
(м. Львів);

Левецька С.О., доктор економічних наук, професор Національного університету
водного господарства та природокористування, (м. Рівне);

Стріщенець О.М., доктор економічних наук, професор Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки, (м. Луцьк).

**Модернізація механізмів управління сталим просторовим розвитком: теорія
та реалізація** : [кол. моногр.] / Л. М. Акімова, Н. М. Білоус, О. В. Гісюк [та ін.] :
відп. ред. д.е.н., проф. В.І. Павлов. – Рівне: НУВГП, 2015. – 195 с.

ISBN 978-966-1635-52-4

В колективній монографії висвітлено теоретико-методологічні аспекти модернізації системи управління просторовим розвитком України та її регіонів. Розкрито сутність державної політики доходів та реалізації споживчих інтересів населення, досліджено процеси вдосконалення корпоративних та земельних відносин, механізмів податково-фінансового регулювання регіонального розвитку, а також визначено галузеві особливості раціонального природокористування та забезпечення екологічної безпеки в нашій країні.

Видання рекомендовано керівникам та фахівцям органів державного та регіонального управління, місцевого самоврядування, науковим працівникам, викладачам, аспірантам та студентам вищих навчальних закладів, а також широкому колу читачів.

УДК 332.146.2:338.24
ББК 65:050.912

ISBN 978-966-1635-52-4

© Акімова Л.М., Білоус Н.М., Гісюк О.В. та ін., 2015

© Національний університет водного господарства
та природокористування, 2015

Зміст

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ДОХОДІВ ТА ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	9
1.1. Регулювання доходів населення та цінова політика держави.....	9
1.2. Модернізація інституційних механізмів захисту споживчих інтересів населення України.....	14
1.3. Державне регулювання суб'єктів страхування життя населення України.....	20
1.4. Формування механізмів забезпечення відповідальності держави в соціальній сфері.....	25
1.5. Механізм інвестування коштів домогосподарств у активи фінансового ринку.....	31
РОЗДІЛ 2. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ.....	37
2.1. Механізм формування та розвитку системи товарної ідентифікації в Україні.....	37
2.2. Державне регулювання виробничої кооперації в Україні.....	42
2.3. Забезпечення фінансово-економічної безпеки на ринку житлової нерухомості України.....	47
2.4. Розробка інформаційно-аналітичної системи організації торгівлі цінними паперами на фондовому ринку України.....	53
РОЗДІЛ 3. ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН.....	58
3.1. Механізм управління державною корпоративною власністю в Україні.....	58
3.2. Фінансове забезпечення злиття та поглинань у корпоративному секторі України.....	63
3.3. Інституціональні умови формування та розвитку системи державно-приватного партнерства у інноваційній сфері.....	68
3.4. Рефлексивне управління в системі мотивації персоналу промислового підприємства.....	74

РОЗДІЛ 4. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	80
4.1. Ресурсно-інвестиційний потенціал підприємств агропромислового комплексу України.....	80
4.2. Податкове регулювання процесів раціонального використання земельних ресурсів в Україні.....	84
4.3. Розвиток товариств взаємного страхування в аграрній сфері України.....	90
4.4. Стандартизація фінансової звітності суб'єктів господарювання державного сектору.....	95
РОЗДІЛ 5. ПОДАТКОВО-ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	100
5.1. Податкова політика та податкове забезпечення в умовах ринкової трансформації.....	100
5.2. Основні принципи податкового регулювання інвестицій.....	105
5.3. Механізм формування фінансового потенціалу регіону.....	111
5.4. Шляхи забезпечення економічної безпеки депресивного регіону.....	116
РОЗДІЛ 6. ГАЛУЗЕВІ ОСОБЛИВОСТІ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	122
6.1. Фінансово-економічний механізм раціонального природокористування при виробництві будівельних матеріалів.....	122
6.2. Забезпечення раціонального використання водних ресурсів транскордонного значення.....	127
6.3. Еколого-економічні засади раціонального використання водних біоресурсів регіону.....	132
6.4. Еколого-економічна оцінка проектів використання твердих побутових відходів.....	137
6.5. Проблеми питного водопостачання та шляхи їх вирішення	142
РОЗДІЛ 7. УРБАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ПРИРОДНИХ СИСТЕМ.....	146
7.1. Урбаністична система і сталий розвиток.....	146

7.2. Екологічна безпека використання природно-ресурсного потенціалу регіону.....	151
7.3. Інституціональні засади розвитку природно-заповідних територій в Україні.....	156
7.4. Модернізація системи управління природно-рекреаційного потенціалу регіону.....	162
7.5. Екологічні послуги в системі управління раціональним використанням надр.....	167
Додаток. Рекомендації Всеукраїнської науково-практичної конференції «Громадянське суспільство: формування нової парадигми соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації.....	175

Вступ

Проблеми вітчизняної економік пов'язані із світовими тенденціями розвитку. У 2000 році на Самміті Тисячоліття ООН 189-ма державами світу була прийнята «Декларація тисячоліття ООН». Вона, ставши певним консенсусом між переважною більшістю країн, містить політичні та економічні зобов'язання щодо вирішення глобальних проблем загальносвітового розвитку та збереження довкілля.

Конкретні напрями цієї діяльності знайшли відображення у документі «Порядок денний на XXI століття». В ньому визначено, що розвиток та існування земної цивілізації може бути досягнуто лише за умови сталого розвитку економіки, соціального та екологічного благополуччя. Процеси глобалізації передбачають розуміння необхідності використання природних ресурсів в системі «природа-суспільство-економіка».

Взагалі, глобалізація є складним і суперечливим явищем, що має свої позитивні і негативні сторони. З одного боку, вона полегшує господарські зв'язки у світовому масштабі, створює передумови для доступу до передових технологій та забезпечує економію ресурсів. З іншого - має ряд негативних рис, а саме: в країнах із слабкою економікою закріплюється, як правило, надовго модель периферійної економіки; йде втрата власних ресурсів багатьма слаборозвиненими країнами, які також втрачають контроль над власною промисловою і зовнішньо-економічною політикою, а споживання в цих країнах в основному, зорієнтовано на імпорт.

На жаль, подібні процеси мають місце в Україні. Чинна Стратегія сталого розвитку України – 2020, яка затверджена Указом Президента України (січень 2015 р.) та Стратегія економічного зростання «Шлях до процвітання», розроблена Мінекономрозвитку України, за своїм призначенням орієнтована лише на виконання меморандуму з МВФ, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Реальної стратегії розвитку держави, що перебуває у стані системної економічної і політичної кризи, на сьогодні немає.

В цій ситуації рушійною силою перебудови соціально-економічних відносин в нашій країні виступають громади. Головною місією громадянського суспільства є вільний неупереджений наступ у напрямі захисту інтересів людини та регіональних спільнот, зміцнення приватної ініціативи та формування генерації суспільної думки. Лише за умови підвищення економіко-екологічної ефективності господарської діяльності країни та її регіонів можна забезпечити перехід суспільства до моделі сталого розвитку¹.

Важливу роль в цьому напрямку повинна відігравати модернізація системи управління процесами сталого розвитку. В даній монографії узагальнено результати досліджень, проведених професорсько-викладацьким складом кафедри фінансів та економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування, за темами: «Розробка теоретико-методологічних засад модернізації інституційних механізмів державного управління процесами сталого просторового розвитку» (номер державної реєстрації 0111U002195), «Розробка теоретико-методологічних засад мотивації інвестиційно-інноваційного забезпечення раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіону» (номер державної реєстрації 0111U002194).

Слід зазначити, що матеріали вищезазначених досліджень були використані при підготовці та проведенні Пленуму Співки економістів України та Всеукраїнській науково-практичній конференції „Громадянське суспільство: формування нової парадигми соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації” (м. Київ, вересень 2015). Їх реалізація дозволить забезпечити вдосконалення моделі сталого розвитку в нашій країні та буде сприяти планетарному прогресу, безпеці життя людей задля прийдешніх поколінь.

Монографія підготовлена колективом авторів в складі: Акімова Л.М. [підр.2.1], Білоус Н.М. [підр. 1,3], Гісюк О.В. [підр. 3,1], Гримак О.Л. [підр. 6,2], Дума В.Л. [підр. 5.3],

¹ Рекомендації Всеукраїнської науково-практичної конференції «Громадянське суспільство формування нової парадигми соціально-економічного розвитку в умовах глобалізації». – Київ, СЕУ, 2015. – 16 с.

Заячківська О.В. [підр. 4.4], Кондрацька Н.М. [підр. Коцан Л.М. [підр.1.1], Ляхович О.О. [підр. 3.3], Маланчук [підр. 7.5], Миськовець Н.П. [підр. 6.3], Меліхова [підр. 7.1], Мельник Л.В. [підр. 3.4], Мельник Л.М. [підр. Павлов В.І. [підр. 1.2], Павлов К.В. [підр. 2.3], Павлов [підр. 7.3], Панасюк О.І. [підр. 2.4], Пивоварчук Л.В. [підр. Подлевський А.А. [підр. 2.2], Полінчук О.П. [підр. Притула М.Ю. [підр. 6.2], Рейнська В.Б. [підр. Савущик А.І. [підр. 3.2], Свердлюк І.В. [підр. Скаковська С.С. [підр. 74], Хомюк Н.Л. [підр. 4.2], Чуприн [підр. 5.4], Федина К.М. [підр. 7.2], Шило Ж.С. [підр. Яроцька (Бесараба) О.А. [підр. 4.3].

Видання рекомендовано керівникам та фахівцям о державного та регіонального управління, місц самоврядування, науковим працівникам, виклад аспірантам та студентам вищих навчальних закладів, а широкому колу читачів.

РОЗДІЛ 1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ДОХОДІВ ТА ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

1.1. Регулювання доходів населення та цінова політика держави

Доходи населення є одним з найважливіших соціально-економічних показників розвитку будь-якої країни. Вони визначають рівень та якість життя громадян, можливості розвитку людського потенціалу, формують обсяг внутрішнього платоспроможного споживчого попиту, виступають джерелом суттєвих надходжень до державного та місцевого бюджетів. Тому політика доходів має посісти пріоритетне місце в загальній соціальній політиці держави. Особливо це є актуальним для України в контексті євроінтеграції, оскільки рівень життя українців є значно нижчим досягнутих показників у країнах ЄС європейських стандартів.

Проблеми державної політики доходів населення досліджують Д. Богиня, І. Бондар, А. Гальчинський, І. Гнибіденко, Т. Кізіма, А. Колот, Е. Лібанова, О. Макарова, В. Павлов, В. Паламарчук, Ю. Палкін, А. Ревенко, Ю. Саснко, С. Тютюнникова, Л. Черенько, Н. Холод, Г. Ярошенко та інші. Переважна більшість їх наукових праць направлена на вдосконалення окремих процесів регулювання доходів населення¹. Між тим виникає необхідність узагальнення цих наукових напрацювань та формування механізму подолання бідності населення в нашій країні².

Забезпечення добробуту населення потребує ефективного функціонування продуктивних сил, впорядкування державою економічної і соціальної діяльності, перерозподілу національного доходу на користь найменш забезпечених,

¹ Новий курс: реформи в Україні. 2010 – 2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця [та ін.] – К.: НВЦНБУВ, 2010. – 232 с.

² Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції (Колективна монографія) / від пов. за випуск Л.М. Черенько, О.В. Макарова, за ред. Е.М. Лібанової – У2 – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень / м. М.В. Пігухи НАН України, 2012: - 436 с.

депозитів, виведення неплатоспроможних банків з ринку та управління проблемними активами;

– розпочати роботу із оптимізації бізнес-процесів і прийнятті рішень при здійсненні виплат та введенні тимчасової адміністрації у проблемні банки;

– поліпшити операційну готовність до виплати гарантійного відшкодування вкладникам та розрахунку розміру вимог депозиторів;

– мінімізувати трансакційні витрати учасників завдяки застосуванню і регулярному вдосконаленню системи диференційованих ставок внесків банків-учасників;

– стимулювати розвиток неформальних інститутів, компліментарних до існуючих, шляхом інформування населення про механізм гарантування депозитів.

Як бачимо, що сучасні проблеми інвестування коштів домогосподарств у фінансові активи не можуть бути вирішені в рамках класичної економічної теорії. Зазначене обґрунтовує доцільність та необхідність використання теоретико-методологічних підходів інституційної теорії. Існує нагальна необхідність покращення функціонування посередницьких та регуляторних інституцій, усунення можливості опортуністичної поведінки та владного впливу, зменшення трансакційних витрат емітентів, інвесторів і посередників. Все це в кінцевому результаті забезпечить підвищення стійкості та прозорості фінансового ринку, зменшення вартості і ризиковості позик, розширення інвестиційних можливостей як інституційних, так і індивідуальних інвесторів.

РОЗДІЛ 2. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРНИХ РИНКІВ В УКРАЇНІ

2.1. Механізми формування та розвитку системи товарної ідентифікації в Україні

Увага науковців та державних інституцій до законодавчого забезпечення процесу товарної ідентифікації, захисту економічних інтересів власників торговельної марки та об'єктів інтелектуальної власності вказує на необхідність теоретичного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій для удосконалення процесу товарної ідентифікації в Україні, як чинника, який сприятиме її соціально-економічному розвитку.

Значний внесок у дослідження особливостей та закономірностей процесу ідентифікації товарів і послуг зробили закордонні та вітчизняні вчені: Д. Аакер, Г. Армстронг, П. Дойль, А. П. Закусілов, С. М. Ілляшенко, Ф. Котлер, Д. Келлер, Т. В. Кузьміна, Л. Г. Ліпич, В. Д. Малигіна, Н. Мироненко, Н. Можаровська, В. В. Оскольський, В. А. Павлова, В. І. Павлов, Н. В. Павліха, Ю. П. Павлюченко, Н. В. Притульська, І. С. Полікарпов, Л. Д. Титаренко¹.

На основі узагальнення теоретичних положень уточнено дефініцію “товарна ідентифікація”. Товарна ідентифікація, на нашу думку, полягає у встановленні відповідності товару із застосуванням електронних засобів обміну інформацією для зазначення на продукції, упаковці, товарних чеках її виробника та країни походження, основних якісних та кількісних характеристик, що визначають його споживчі властивості, надійність, терміни зберігання, використання, екологічні компоненти та способи утилізації².

¹ Новий курс: реформи в Україні. 2010 – 2015. Національна доповідь / за заг ред. В.М. Гейця [та ін.] – К.: НВЦНБУВ, 2010. – 232 с.

² Акімова Л. М. Інституційні засади ідентифікації товарів в Україні / Л. М. Акімова, В. І. Павлов // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. Вип. 16, № 3 – К. : СЕУ ; Рівне : НУВГІ, 2010. – С 67–74.

Збільшення номенклатури виробництва однорідної продукції вимагає для її розпізнавання нанесення такого маркування, яке було б характерне тільки окремому виду продукції. Таким позначенням є ідентифікаційний номер у світовій системі автоматичної ідентифікації й електронного обміну інформацією, що не може бути присвоєний будь-якому іншому товару у світі. Звичайно, цей номер присвоюється товару ще до початку його масового виробництва і відображається на упакуванні або етикетці товару у вигляді штрихового коду EAN/UCC³.

Штрихове кодування. Штриховий код являє собою послідовність штрихів і проміжків між ними (зазвичай вертикальних), за допомогою яких кодуються цифри, букви й інші знаки. Закодовану в штриховому коді інформацію можна автоматично зчитувати за допомогою спеціальних пристроїв – сканерів штрихового коду. На сьогодні штрихові коди є найпоширенішими носіями даних, призначених для автоматизованого зчитування. Нами досліджено значення штрихового кодування, а саме в системі ідентифікації товарів³.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що з одного боку необхідність запровадження маркування товарної продукції, пов'язане з бажанням захистити інтереси відомих компаній-виробників високоякісної продукції від неякісних підробок з боку своїх конкурентів. З іншого боку – товарне маркування – це засіб ідентифікації продукції споживачами⁴.

Торговельна марка. Однією з форм ідентифікації товарної продукції є застосування товарного знаку та торговельної марки. Орієнтуючись на ці різновиди ідентифікації, споживачі, з власного досвіду та користуючись інформацією інших покупців про переваги товару певної фірми, віддадуть йому перевагу, навіть не знайомлячись з конкретними технічними чи

якісними характеристиками. Товарний знак або торговельна марка – це характерний візуальний символ, що виділяє товари компанії. Символічні образи використовуються як для того, щоб допомогти визначити товар, так і для того, щоб зв'язати його з особистістю. Символи створюють індивідуальність торговельної марки, вони мають тонке складне значення, пов'язане з перевагами товару.

Крім того, ми дослідили основні типи стратегій, які використовуються провідними зарубіжними компаніями в управлінні марками: це стратегія розширення товарної лінії; стратегія розширення меж використання марки; мультимарочна стратегія; стратегія корпоративних марок; стратегія нових марок⁴.

Враховуючи наведене вище визначення та обґрунтування важливості торговельної марки в реалізації інтересів споживачів, формування торговельного образу підприємств, необхідно забезпечити захист власників торговельної марки від незаконного використання її іншими виробниками товарів, підробки, фальсифікації та спотворення в процесі здійснення операцій купівлі-продажу товарів та їх переміщення від виробника до споживача. І хоча сьогодні в Україні сформовано організаційну структуру органів, які забезпечують функціонування механізму правової охорони та захисту прав власників охоронних документів, однак негативні явища у сфері правової охорони та захисту торговельних марок потребують створення нової інфраструктури, систематизації державних управлінських функцій у цій сфері, адекватного їх перерозподілу між органами виконавчої влади⁵.

Бренд. Вважаємо, що з'ясування поняття бренда та формування механізму створення брендингу направлено на вирішення основних проблем, які стоять на шляху поширення торговельних марок. Слово “бренд” (англ. brand) означає ставити, випалювати клеймо на будь-чому. Це слово має також і скандинавське (branna – палити, випалювати), і шведське (brand – вогонь) коріння. Тобто брендинг – це процес визначення

³ Акімова Л. М. Місце штрихового кодування в системі ідентифікації товарів / Л. М. Акімова, В. В. Оскольський // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. Вип. 17, № 3. – К. : СБУ ; Рівне : НУВІТІ, 2011. – С. 72–79.

⁴ Акімова Л. М. Механізм ідентифікації товарних марок / Л. М. Акімова // Ефективність державного управління : зб. наук. праць / Львівський регіональний ін-т держ. управління Національної академії державного управління при Президентів України. Вип. 31. – Львів, 2012. – С. 482–487.

⁵ Акімова Л. М. Торгова марка як один із засобів ідентифікації товарів / Л. М. Акімова // Наука й економіка / Хмельницький екон. ун-т. – 2012. – Вип. 4, Т. 2. – С. 125–129.

власності виготовленого товару. Основний принцип брендингу: “Недостатньо бути першим, треба бути єдиним!”⁶.

Товарний знак або торговельна марка – це частина бренда. Вони можуть бути представлені, наприклад, у вигляді слова, букви або числа. Коли говориться про бездоганність торговельної марки, то мається на увазі її репутація, що додатково позначає це ім'я або символ. Саме ім'я торговельної марки стає синонімом компанії.

Бренд сприймається у свідомості споживачів, як комплексний образ певного товару, набір очікувань, асоціацій, цінностей, які викликає товар у споживача. Невід'ємними елементами бренда стають логотип, фірмовий знак, упаковка, позиціонування, історія бренда, сутність, його цінності та асоціації. Серед основних маркетингових цілей, що вирішуються за допомогою технологій брендингу, ми виділили: створення й посилення бренда; позиціонування і репозиціонування бренда; відновлення або зміна стадії розвитку бренда, а також його розширення та поглиблення.

Франчайзинг. Як свідчить світовий та вітчизняний досвід, застосування бренда, як однієї з форм ідентифікації товарів, є передумовою успішного розвитку товарних ринків та збільшення обсягів реалізації товарів. Ефективним засобом збільшення торговельного обороту є використання переваг бренда в системі франчайзингу. Так, франчайзинг – це така організація бізнесу, за якою компанія (франчайзер) передає певній людині чи компанії (франчайзі) право на продаж продукту та послуг цієї компанії. Франчайзі ніколи не стає головним власником товарного знаку, а лише має право використовувати товарний знак на період виплати щомісячних внесків. Така форма ведення бізнесу вигідна для обох сторін^{7 8}.

⁶ Акімова Л. М. Особливості застосування концепції брендингу на вітчизняному ринку / Л. М. Акімова, А. О. Домбровська // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. Вип. 17, № 1. – К. : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2011. – С. 80–90.

⁷ Макашова З. М. Брендинг : учеб. пос. / З. М. Макашова, М. О. Макашев. – СПб. : Питер, 2011. – 288 с.

⁸ Носаченко І. М. Франчайзинг як спосіб поширення бізнесу / І. М. Носаченко // Вісник Київ. ін-ту бізнесу та технологій – 2011. – № 3(16). – С. 76–81.

Франчайзинговий пакет (повна система ведення бізнесу, передана франчайзі) дозволяє підприємцю вести свій бізнес успішно, навіть не маючи попереднього досвіду чи знань в даній галузі. Для компаній франчайзинг – це спосіб поширення бізнесу. Для підприємців франчайзинг – один з шляхів стати власником бізнесу. На зростаючих ринках, таких як Україна, франчайзинг є швидким способом навчання підприємців практичним стандартам, що необхідно, для ведення прибуткового бізнесу. За результатами дослідження можна стверджувати, що франчайзинг, у даний час – це єдиний відомий механізм, що дозволяє підвищити ефективність малого бізнесу, дає можливість об'єднати переваги малого та великого бізнесу, вирішити багато економічних проблем⁹.

Крім того, результати дослідження підтверджують, що використання франчайзингу створює для бізнесу компанії додаткову інвестиційну привабливість, яка забезпечується: мінімізацією ризиків, прозорістю торговельних операцій, високим рівнем рентабельності, довготривалим бізнесом, збільшенням вартості торгової марки (бренда), високою ліквідністю у разі продажі торгової мережі, можливістю диверсифікації бізнесу та купівлі франшизи¹⁰.

Виходячи із зазначеного, франчайзинг необхідно розглядати, як один із ключових механізмів застосування товарної ідентифікації для стимулювання розвитку бізнесу вітчизняних підприємств, впровадження інноваційних форм маркетингу, залучення інвестицій та передових технологій. Для впровадження в Україні франчайзингу необхідно забезпечити державну підтримку підприємств, які його використовують, а саме:

- посилення правового захисту компаній та фізичних осіб, які володіють авторськими правами на окремі винаходи, зразки та технології. Для цього необхідно законодавчо закріпити, що особа, яка виробляє та реалізує товари та послуги з порушенням

⁹ Акімова Л. М. Франчайзинг та його особливості застосування в Україні / Л. М. Акімова, С. В. Ютовець // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. Вип. 17, № 2. – К. : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2011. – С. 56–65.

¹⁰ Павлов В. І., Акімова Л. М. Формування системи ідентифікації в Україні. – Рівне: НУВГП, 2013. – 178 с.

авторських прав їх власників, відшкодовує останнім всі завданні їм збитки та втрачену вигоду. Якщо така особа не буде виявлена або з неї неможливо буде стягнути завдані автору збитки, відповідальність за їх порушення покладається на державу [10].

Таким чином, приведені дослідження дозволяють зробити висновки, що вдосконалення механізмів застосування та поширення в Україні товарних знаків, торговельних марок та брэнда, як форм ідентифікування товарів, а також франчайзингу як новітнього засобу ведення бізнесу сприятиме досягненню таких цілей: збільшенню обсягів виробництва та реалізації української продукції, а також підвищенню її якості; захисту економічних інтересів власників торговельних марок від недобросовісної конкуренції та споживачів продукції відомих фірм від підробок; налагодженню тісної, довірливої співпраці в ланцюжку виробник – посередник – реалізатор – споживач; динамічному розвитку компаній та економіки країни в цілому.

2.2. Державне регулювання виробничої кооперації в Україні

В економічній літературі термін „виробнича кооперація” використовується як у вузькому значенні, під яким мають на увазі кооперацію виключно у виробничій діяльності, так і у широкому його розумінні, включаючи різні сфери господарської діяльності підприємств: наукові дослідження, матеріально-технічне забезпечення, безпосередньо процес виробництва, збут продукції, управління підприємством⁹.

Проблематика виробничої кооперації та ролі держави у її розвитку в значній мірі досліджувалася такими вітчизняними і зарубіжними вченими, як Я. Білоус, П. Беленький, П. Буряк, В. Герич, М. Войнаренко, М. Герасимчук, М. Долішній, Я. Лоуренс, Дж. Майер, В. Новицький, О. Острий, В. Павлов, В. Прайс, М. Портер, Г. Постл, С. Соколенко, І. Сторонянська, М. Туган-Барановський, О. Фіщук, Н. Чала та інші.

⁹ Новий курс: реформи в Україні. 2010 – 2015. Національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця [та ін.] – К.: НВЦНБУВ, 2010. – 232 с.

В ході проведених досліджень було визначено виробничу кооперацію як динамічний процес встановлення системи коопераційних зв'язків між кількома суб'єктами господарської діяльності щодо повного чи часткового циклу виробництва певного виду продукції, який ґрунтується на принципах взаємовигідності, довготривалості, зменшенні поточних витрат та збільшенні міжнародної конкурентоспроможності виробництва кожного з учасників.

Розглядаючи об'єкт виробничої кооперації, недоцільно виділяти лише виробничі зв'язки між підприємствами. Адже дана співпраця зорієнтована насамперед на досягнення кінцевого результату, що не можливо зробити без комплексного підходу. Тим більше, що в світі намітилася тенденція до перепрофілювання виробництва товарів та послуг у наданні системних рішень тої чи іншої проблеми з індивідуальним підходом до клієнта.

Таким чином, об'єктом виробничої кооперації, на нашу думку, виступає вся сукупність виробничих, науково-технічних, комерційних, організаційних та неформальних зв'язків, що супроводжують співпрацю між підприємствами та різними організаціями як однієї, так і різних країн, і які характеризуються довготривалістю, надійністю, взаємовигідністю та спільною зацікавленістю в кінцевому результаті¹⁰.

На ступінь ефективності функціонування виробничої кооперації значний вплив мають такі фактори ринкового середовища, як ринкова кон'юнктура, ступінь конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та їх партнерів чи конкурентів за кордоном, цінова ситуація на ринках сировини і готової продукції, ступінь руху капіталу, трудових ресурсів, інформації тощо.

В той же час вплив держави здійснюється через формування значних державних замовлень, раціональної промислової, зовнішньоекономічної та митної політики, розробку стратегій та програм розвитку регіону, а також через підтримання

¹⁰ Подлевський А.А. Перспективи розвитку коопераційного співробітництва підприємств України в контексті євроінтеграції / А.А. Подлевський // Європейська інтеграція: досвід Польщі та України: кол. моногр. / за заг. Ред. Н. В. Павліхи. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 700 с. – С. 483-489.

* * *

Реалізація викладених вище заходів дозволить започаткувати новий напрям наукових досліджень і практичної діяльності по розробці теоретичних засад моделі ноосферної економіки на основі концептуальних ідей видатних мислителів минулого і сьогодення про ноосферу та роль людини, її діяльності і Розуму у перетворенні біосфери в інтересах людства, планетарного прогресу і безпеки життя на планеті задля нинішніх і майбутніх поколінь.

Учасники конференції дійшли одностайної згоди, що рекомендації конференції мають бути оприлюднені на сайті Спілки економістів України та в окремих наукових періодичних виданнях і засобах масової інформації, надіслані до центральних органів влади та органів місцевого самоврядування для розгляду і врахування під час формування і здійснення державної політики у сфері економіки, соціального розвитку, науки, культури, екології, а також можуть бути рекомендовані факультетам та кафедрам вищих навчальних закладів, іншим закладам освіти для використання у навчальному процесі.

СХВАЛЕНО
десятим Пленумом Правління
Спілки економістів України
та учасниками конференції
25 вересня 2015 р.

Наукове видання

Колектив авторів: Акімова Л.М. [підр.2.1], Білоус Н.М. [підр. 1,3], Гісюк О.В. [підр. 3,1], Гримак О.Л. [підр. 6,2], Дума В.Л. [підр. 5.3], Заячківська О.В. [підр.], Павлов В.І. [підр. 1.2], Кондрацька Н.М. Коцан Л.М. [підр.1.1], Ляхович О.О. [підр. 3.3], Маланчук Л.О. [підр. 7.5], Миськовець Н.П. [підр. 6.3], Меліхова Т.Л. [підр. 7.1], Мельник Л.В. [підр. 3.4], Мельник Л.М. [підр. 4.1], Павлов К.В. [підр. 2.3], Павлова І.І. [підр. 7.3], Патасюк О.І. [підр. 2.4], Пивоварчук Л.В. [підр. 1.4], Подлевський А.А. [підр. 2.2], Полінчук О.П. [підр. 6.4], Пригула М.Ю. [підр. 6.1], Рейнська В.Б. [підр. 5.2], Савущик А.І. [підр. 3.2], Свердлюк І.В. [підр. 6.5], Скаковська С.С. [підр. 7.4], Хомяк Н.Л. [підр. 4.2], Чуприна А.І. [підр. 5.4], Федина К.М. [підр. 7.2], Шило Ж.С. [підр. 5.1], Яроцька (Бесараба) О.А. [підр. 4.3].

Модернізація механізмів управління процесами сталого просторового розвитку: теорія та реалізація

Колективна монографія

Друкується в авторській редакції

*Відповідальність за інформацію,
використану в публікаціях, несуть автори*

Комп'ютерний набір, дизайн і верстка Тарасюк В.Д.

Підписано до друку 15 грудня 2015 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 12.25. Обл.вид. арк. 11,5.
Тираж 300 пр. Вид. № 60 Зам № 780.

*Редакційно-видавничий центр
Національного університету
Водного господарства та природокористування
33028, м. Рівне, вул. Соборна, 11.*

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
РВ №31 від 26.04.2005 р.*

*Друк ПП Іванюк В. П. 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.*